

OPERAČNÍ A BOJOVÁ PŘÍPRAVA

NĚKOLIK POZNÁMEK K METHODĚ PŘÍPRAVY A VYHODNOCOVÁNÍ ZKUŠEBNÍHO CVIČENÍ

Plukovník Bohumil Štecha

I. Spojení teorie s praxí ve vojenskovědecké práci

Nedílnou součástí vojenskovědecké práce je ověřování výsledků vědeckého bádání v praxi. Theoretická práce ve vojenské vědě řeší vědecké otázky jejich poznáváním a kritickým rozbořem, hlubokým srovnáváním a vyhledáváním nových thes, pouček a závěrů.

Teprve ověření těchto závěrů v praxi a jejich zavedení do bojové přípravy armády přináší skutečný a hodnotný užitek. Podceňování praxe ve vojenskovědecké práci znamenalo by odklon od reálnosti a nesrovnávalo by se s marxisticko-leninským pojetím vojenské vědy. Proto jsou správné jedině takové závěry z theoretického bádání, které jsou podepřeny praktickým výzkumem.

II. Význam cvičení s vojsky, zvláště zkušebních

Potvrzením správnosti vojenskovědecké teorie ve válce je boj, v míru pak cvičení s vojsky. Taková cvičení nám umožňují srovnávat theoretické poučky daného thematu s jejich praktickou aplikací a stanovit závěry a návrhy na opatření směřující k zvýšení bojeschopnosti armády. Cvičení, která ve své podstatě jsou zaměřena hlavně na srovnávání a přezkušování vojenské teorie s praxí, nazýváme zkušebními cvičeními. Na těchto cvičeních jsou jednotlivé theoretické otázky thematu hlouběji sledovány v praxi. Tím je umožněno vyvodit správné závěry, navrhnout nebo učinit opatření vyplývající z těchto závěrů. Dále nám zkušební cvičení umožňuje zjistit pravou podstatu nedostatků v organizaci a přípravě vojsk, najít příčiny a cesty k jejich odstranění. Poznatky a závěry ze zkušebního cvičení jsou velmi cenné, poněvadž jejich podkladem bylo hluboké propracování teorie a její podepření praxí. Je proto užitek, který přináší každé zkušební cvičení svými závěry a návrhy na organizaci, na bojovou a politickou přípravu vojsk a na její materiální a technické zabezpečení, dobrým příspěvkem k zvýšení bojeschopnosti armády.

III. Příprava zkušebního cvičení

Účelem zkušebního cvičení je tedy přezkoušet, zda se theoretické zásady a poučky daného thematu shodují s jejich praktickým prováděním. K tomu, aby při srovnávání teorie s praxí a při vyhodnocování rozdílů bylo dosaženo dobrých výsledků, je třeba volit správnou metodu, to je způsob, jak při přezkušování postupovat.

První důležitou otázkou přípravy je stanovit cíl zkušebního cvičení. Správné určení cíle účelně usměrňuje přípravu a provedení cvičení.

Cílem zkušebního cvičení je, jak již bylo uvedeno, potvrdit soulad teorie s praxí nebo zjistit mezi nimi rozpory. Zpravidla bývá cílem zkušebního cvičení přezkoušet důležité otázky soudobého boje, na jejichž řešení mají vojenští theoretikové různé názory, nebo dále též odhalit všechny příčiny opětovně se vyskytujících vážných nedostatků v provádění operační, bojové a politické přípravy, nedostatků v organizaci, ve výzbroji, v materiálním a technickém zabezpečení vojsk. Rovněž může být cílem zkušebního cvičení přezkoušet použití nových bojových prostředků, jejich vliv na dosavadní poučky soudobého boje, na organizaci provádění bojové a politické přípravy vojsk. Uvedu příklad: Při řešení teorie na thema »Obrana střelecké divise za použití zbraní hromadného ničení« jsou různé názory vědeckých pracovníků na otázky provádění hygienické očisty, desaktivace a odmořování. Bude proto cílem zkušebního cvičení přezkoušet organizaci a provádění protiatomové a protichemické ochrany v obranném boji střelecké divise. Další příklad: Při cvičeních s vojsky se u mechanisovaných divisí opětne vyskytovaly nedostatky ve velení při přípravě a vydávání rozhodnutí velitelů svazků, jejichž následkem bylo, že podřízení velitelé a vojska neměli dostatek času na včasné vydání rozkazů a přípravu vojsk k plnění úkolu. Další nedostatky byly zjištěny v nedodržení rychlosti 15 km za hod. v noci, stanovené řádem, v pomalém rozvinování atd.

Tu bude cílem zkušebního cvičení přezkoušet organizaci a provádění velení, přesunu a rozvinování mechanisované divise.

Z cíle zkušebního cvičení vyplývají pak konkrétní dílčí zkušební úkoly. V příkladech uvedených vpředu mohou být stanoveny takto:

U prvního příkladu: Přezkoušet provádění hygienické očisty, desaktivace atd.

U druhého příkladu: Přezkoušet proniknutí rozhodnutí velitele mechanisované divise k vojskům, přezkoušet rychlost přesunu mechanisované divise v noci a odhalit příčiny, proč není možné v praxi dosáhnout stanovené průměrné rychlosti.

Bylo-li stanoveno thema cvičení, jeho cíle a úkoly, je třeba zpracovat vhodný zámysl cvičení tak, aby plně odpovídal účelu cvičení a úkoly mohly být řádně přezkoušeny. Důležitá při tom je volba terénu, který má vyhovovat podmínkám přezkoušení. Stejně tak je třeba upravit námět a plán provedení, aby sledování úkolů zkušebního cvičení bylo možné a vedlo k správnému vyhodnocení. Další část přípravy záleží v theoretickém zpracování jednotlivých zkušebních úkolů cvičení a v přípravě skupin pro sledování cvičení.

Účelem theoretického rozpracování každého zkušebního úkolu je hluboce a všestranně si objasnit jeho teorii, aby orgány, které úkol sledují v průběhu jeho praktického provádění, byly dokonale seznámeny s podstatou úkolu a mohly tak správně zachytit rozdíly praxe a teorie úkolu, odhalit nedostatky a jejich příčiny. Je proto třeba, aby teorie zkušebního úkolu, zvláště pak rozpis praktického provádění, byly zpracovány časově a prostorově podrobně, aby vyčerpávaly větší počet možných řešení úkolu a aby byly dobrým základem pro přesné sledování poznatků, které by přinesly správné podklady pro zhodnocení cvičení.

Prameny k zpracování teorie zkušebních úkolů jsou příslušná ustanovení řádů a předpisů, poznatky ze studia válečných zkušeností a z dří-

vějších cvičení. Za podklad může rovněž sloužit theoreticky nové zpracování úkolu zpracovatelem, zvláště nejsou-li podklady v předpisech nebo není-li zkušenosti.

Theoretické zpracování zkušebních úkolů je velmi důležité a je třeba je svěřit zkušeným důstojníkům, kteří teorii úkolu všestranně zvládli.

Je-li zkušební úkol příliš obsáhlý, rozdělí se na zkušební otázky. Na příklad zkušební úkol: Proniknutí rozhodnutí velitele mechanisované divise k vojskům (Thema cvičení: Zasazení mechanisované divise do boje v operační hloubce nepřátelské obrany) lze na příklad rozdělit na zkušební otázky podle jednotlivých fází cvičení takto: rozhodnutí pro přesun a zasazení mechanisované divise do boje, rozhodnutí pro noční boj, rozhodnutí pro pronásledování, rozhodnutí pro střetný boj.

K zachycení důležitých bodů, podle nichž má být činnost v praxi sledována a posuzována, je třeba sestavit ke každému zkušebnímu úkolu (zkušební otázce) odpovídající kontrolní otázky. Kontrolní otázky musí být jasné a přesné, aby odpověď k nim nepřipouštěla možnost neklikereho výkladu.

Uvedu několik příkladů:

1. Příklad možného zpracování zkušební otázky »Proniknutí rozhodnutí velitele mechanisované divise pro přesun a zasazení divise do boje k vojskům«. V této otázce je třeba vypsát časově přesně a podrobně činnost velitele divise a jeho štábu po přijetí rozkazu velitele sboru, povolání velitelů útvarů k vyslechnutí rozhodnutí, studium úkolu a hodnocení situace velitelem divise, práce štábu na přípravě rozhodnutí velitele, cesta podřízených velitelů útvarů na VS divise, vydání rozhodnutí s jeho krátkým obsahem, odjezd velitelů útvarů na jejich VS, doba zpracování dokumentů štábem mechanisované divise (s udáním, jakých), doby přípravy a vydání rozhodnutí velitelů útvarů, doby vydání rozkazů velitelů útvarů, doby vydání a přijetí rozkazů velitelů praporů a rot, doby, kdy byly vydány rozkazy pro pohotovost k pochodu jednotkám. Časy nutno stanovit přesně tak, jak mají skutečně při cvičení proběhnout.

2. V druhém příkladě uvedu v hlavních bodech možný způsob zpracování zkušebního úkolu »Přezkoušet, zda mechanisovaná divise při zachování všech opatření maskování dodrží za pochodu v noci rychlost 15 km/hod.«.

V teorii tohoto zkušebního úkolu se zpracují předpoklady, podle nichž možno tuto rychlost v noci dodržet. To je: Provedení průzkumu nařízených pochodových os, zjišťování objížděk, ženijní úprava pochodových os. U průzkumu a úpravy os se uvede, kdo které úseky jednotlivých os prozkoumá, upraví a p. Seznámení cvičících s výsledky průzkumu pochodových os. Provedení očíslování vozidel každého útvaru podle nařízených organizačních směrnic. Nejvýhodnější uspořádání pochodové sestavy mechanisované divise na přidělených osách pochodu (graficky). Začlenění jednotlivých skupin dělostřelectva do proudu (kde, kdy) (graficky na mapě). Organizace a provádění pořádkové služby, stanoviště pořádkových hlídek (graficky na mapě), jejich úkoly. Udržování kázně za přesunu, dopravní a maskovací kázeň, dodržování tempa za přesunu, kontrola kázně přesunu, kontrola a dozor v průběhu provádění přesunu.

Přehled zastávek a odpočinků (graficky). Přehled nejvýhodnějšího rozmístění vyprošťovacích prostředků, jejich manévr. Organizace sestavení a rozmístění technických uzavíracích hlídek. Nejvýhodnější organizace spojení uvnitř pochodové sestavy divise. Informovanost velitelů a štábů o průběhu pochodu. Na mapě pochodu se vyznačí doby předpokládaného pochodu čela a zadu jednotlivých částí pochodových proudů na udaných pochodových osách. Organizace zdravotnického zabezpečení pochodu atd.

Tyto jednotlivé body se ještě důkladněji zpracují se zřetelem na konkrétní danou situaci podle plánu provedení cvičení. Kontrolní otázky k tomuto zkušebnímu úkolu jsou pak zaměřeny hlavně na zjištění jednotlivých časových údajů průběhu pochodu jednotlivých částí proudu regulačními čarami a na zjištění, zda jsou zachovávány všechny uvedené předpoklady pro udržení stanovené rychlosti v noci.

3. V třetím příkladě rozvedu podrobněji zpracování tohoto zkušebního úkolu: »Provádění protivzdušné obrany mechanisované divise za pochodu«. Cvičení, při kterém se tento zkušební úkol přezkoušuje, je prováděno ve spolupráci s letectvem, které značuje nepřátelské letouny. Kromě toho je mechanisovaná divise zesílena jedním plukem středorážního dělostřelectva. Na divisi v průběhu cvičení jsou provedeny dva vzdušné průzkumy, dva bitevní nálety a útok střední skupiny bombardovacího letectva.

Zkušební úkol je rozveden na dvě zkušební otázky. První otázka: Činnost velitelů, štábů a jednotek mechanisované divise za pochodu při letecké činnosti nepřítele. Druhá otázka: Provedení ochrany středorážním protiletadlovým dělostřelectvem skokem a předjížděním.

Možné theoretické zpracování první zkušební otázky bylo by asi takové:

Činnost velitelů, štábů a jednotek mechanisované divise při letecké činnosti nepřítele

První vzdušný průzkum

V 9.05 nad prostorem předsunutého odřadu mechanisované divise v prostoru přelétávají dva nepřátelské průzkumné letouny ve výšce nad 3000 m.

Tyto letouny byly již předtím (8.30) zjištěny radiotechnickou stanicí (RTS čís. 1), předány síti AHS fonicky velitelství divise a velitelstvím pluků (mp a tp), mimo to pak po líní protiletadlového dělostřelectva protiletadlovým dělostřeleckým plukům. Kruhové obzorné radiolokační stanice středorážních protiletadlových dělostřeleckých pluků, pokud jsou postaveny, sledují tyto letouny. Pozorovatelé protivzdušné obrany u předsunutého odřadu zjistí uvedené letouny a velitel předsunutého odřadu je hlásí velitelství mechanisované divise po okruhu vševojskové sítě. Štáb divise rozhlásí tuto vzdušnou situaci všem útvarům, které nejsou zapojeny do okruhu hlášené služby. Vzdušný poplach se nevyhlašuje.

Velitel divise a velitel předsunutého odřadu nařídí přezkoušet u jednotek přísnou pochodovou kázeň a pohotovost prostředků protivzdušné obrany bez zastavení jejich pochodu.

Pochod-divise není přerušen. Pozorovatelé letounů u jednotek sledují

a hlásí svým velitelům činnost zjištěných nepřátelských letounů. Provedou-li letouny nálet (jsou-li pro něj výhodné podmínky), je aktivována protivzdušná obrana napadené jednotky.

První bitevní nálet

V 9.40 dostávají hlásky hlásné služby divise od armádní hlásné služby zprávu o tom, že se přiblížila nepřátelská skupina letounů. Skupina byla zjištěna předtím RTS čís. 1. Kruhové obzorné radiolokační stanice sledují vzápětí tuto skupinu. Hlásky divise vyhlásí vzdušný poplach v celé divisi v grafických a fonických radiových sítích. U štábů a jednotek je vyhlášen poplach smluveným signálem. Pochod divise se nezastaví. Zbraně vyčleněné pro střelbu proti letadlům jsou v pohotovosti a pozorovatelé střeží bedlivě vzdušný prostor. Protiletadlové dělostřelectvo, pokud je v palebných postaveních (středorážní), sleduje střeleckým zaměřováním radiolokačními stanicemi skupinu a je v pohotovosti k palbě. Protiletadlové dělostřelectvo malorážní je v pohotovosti bez zastavení pohybu a sleduje vzdušný prostor.

V 9.50 přelétává skupina zjištěných 12 letounů a provádí bitevní nálet na předsunutý odřad mechanisované divise při jeho přechodu přes řeku v prostoru Zbraně vyčleněné pro palbu proti letadlům u předsunutého odřadu zahájí palbu z chodu a vojska předsunutého odřadu zrychlují pochod. Malorážní protiletadlové dělostřelectvo u předsunutého odřadu a u předvojů střílí rovněž z chodu. Jakmile se letouny dostanou do okruhu působnosti středorážního protiletadlového dělostřelectva, zahájí též palbu jeho baterie.

V 10.00 hod. táž skupina letounů provádí bitevní nálet na předvoj v prostoru Výsledky náletu

Druhý vzdušný průzkum

V 10.50 dostávají hlásky hlásné služby divise na síti výstrahy armády zprávu o přiblížení dvou průzkumných letounů. Divisní hláska hlásné služby hlásí situaci náčelníku PVO mechanisované divise a ten hlásí tuto situaci veliteli divise.

V 11.00 přilétávají dva průzkumné letouny ve výši 1000 m ze směru a provádějí průzkum na směru pochodových os mechanisované divise (hlavních sil). Pozorovatelé letounů sledují letouny a hlásí svým velitelům jejich průlet. Jednotliví velitelé v místě průletu hlásí průlet svým nadřízeným náčelníkům (až k velitelství divise).

Vojska pokračují v pochodu. Malorážní dělostřelectvo, velkorážní kulomety a těžké kulomety vyčleněné pro střelbu proti nízko letícím letounům pálí z chodu na průzkumné letouny.

Štáby protiletadlových dělostřeleckých útvarů a divise zhodnocují vzdušnou situaci a závěry z ní hlásí svým velitelům. Náčelník PVO divise podle pokynů svého velitele vydá nařízení k provedení zabezpečení přechodu hlavních sil divise přes řeku tím, že nařídí vysunout část středorážního protiletadlového dělostřelectva, které se pohybuje v čele hlavních sil divise, do prostoru přechodů přes řeku na obou osách pochodu divise.

Druhý bitevní nálet

V 11.35 dostávají hlásky hlásné služby divise po síti armádní výstrahy zprávu o přiblížení skupiny bitevních letounů ze směru Situaci hlásí svým velitelům hlásné služby a v 11.40 vyhlásí vzdušný poplach.

V 11.45 přelétává 48 bitevních letounů ve výši 500 m ze směru předvoje na ose čís. 1 a 2, letí nad oběma osami a v 11.55 útočí na vojska předvoje na přechodech přes řeku (Výsledky náletu). Všechny prostředky vyčleněné pro střelbu proti nízko leticím letounům pálí z chodu nebo z malých zastávek. Baterie středorážního dělostřelectva v prostorech přechodů přes řeku vedou palebný boj s nepřátelskými bitevními letouny. Část středorážního protiletadlového dělostřelectva pokračuje v pochodu v čele hlavních sil divise. Vojska divise pokračují v pochodu. V prostoru je následkem náletu zatarasena silnice. Vojska provedou objížďku přes Pozorovatelé střeží vzdušný prostor.

Útok střední skupiny bombardovacího letectva

V 13.00 dostaly hlásky hlásné služby od armádní sítě výstrahy zprávu o přiblížení střední skupiny bombardovacích letounů. V 13.10 je vyhlášen vzdušný poplach a náčelník PVO divise vydává nařízení k odrazení náletu (rozkaz k zaujetí palebného postavení středorážního dělostřelectva a k pohotovosti ostatních jednotek a prostředků protivzdušné obrany). V 13.15 provádí 48 nepřátelských bombardovacích letounů nálet z výšky 3000 m na čelo hlavních sil v prostoru Vojska pokračují v přesunu, protiletadlové dělostřelecké prostředky pálí na nepřátelskou leteckou skupinu.

Příklad sestavení kontrolních otázek na zkušební otázku »Činnost velitelů, štábů a jednotek za pochodu při letecké činnosti nepřítele«

První vzdušný průzkum (9.00—9.10 hod.)

Druhý vzdušný průzkum (10.30—11.30 hod.)

Zkušební důstojník u velitele divise

1. Kdy a jak bylo hlášeno provedení vzdušného průzkumu nepřítelem veliteli divise.
2. Kdy a jaké pokyny vydal velitel divise na základě zprávy o vzdušném průzkumu.

Zkušební důstojníci u štábu (dva důstojníci)

1. Kdy, kde a jakým způsobem dostal štáb divise hlášení vzdušného průzkumu nepřítele.
2. Návrhy, nařízení a činnost náčelníka PVO divise.
3. Kdy rozhlásil štáb divise situaci vzdušného průzkumu podřízeným útvarům, které nejsou zapojeny do okruhu armádní výstrahy.

Zkušební důstojníci u štábů útvarů (po případě i rozhodčí)

1. Kdy dostaly útvary zapojené do armádní sítě výstrahy hlášení o vzdušném průzkumu nepřítele (fonií u mp a tp, grafii u pldp).
2. Kdy dostaly hlášení o vzdušném průzkumu ostatní útvary, které nejsou zapojeny do okruhu armádní hlásné sítě výstrahy.
3. Kdy a jaké rozkazy došly od velitele divise a od náčelníka PVO a kdy a jaké rozkazy vydali velitelé útvarů se zřetelem k hlášení vzdušného průzkumu.

Rozhodčí a pomocníci u velitelů praporů a rot

1. Kdy zjistili pozorovatelé (hlásky) vzdušný průzkum a jaká byla jejich činnost.
2. Jaké rozkazy vydali velitelé praporů a rot jednotkám po vzdušném průzkumu.
3. Jakou činnost prováděla vojska při zjištění letounů.

První bitevní nálet (9.25—10.00 hod.)

Druhý bitevní nálet (11.30—12.30 hod.)

Útok střední skupiny bombardovacího letectva

Zkušební důstojník u velitele divise

1. Kdy a jak bylo hlášeno provedení náletů.
2. Kdy a co nařídil (po případě jaké pokyny vydal) velitel divise na základě hlášení náletů.

Zkušební důstojníci u štábu divise

1. Kdy, kde a jakým způsobem dostal náčelník PVO divise hlášení o náletech.
2. Návrhy a nařízení náčelníka PVO k činnosti při ohlášení náletů.
3. Kdy štáb divise vyhlásil situaci skupiny bitevního (bombardovacího) náletu podřízeným útvarům.
4. Kdy došly zprávy o účincích náletů.
5. Jak štáb zabezpečil odstranění následků náletu.

Zkušební důstojníci u štábů útvarů (po případě rozhodčí)

1. Kdy dostaly útvary hlášení o náletech nepřítele (fonií u mp a tp, grafii u pldp).
2. Kdy dostaly útvary, které nejsou zapojeny do okruhu armádní hlásné sítě výstrahy, hlášení o náletech nepřítele.
3. Zda, kdy a jaké rozkazy došly od velitele divise (zda byl vyhlášen vzdušný poplach a kdy).
4. Kdy a jaké rozkazy vydali velitelé útvarů jednotkám.

5. Zda, kdy a kde bylo zaujato palebné postavení útvary protiletadlového dělostřelectva a zda byla zahájena palba, kdy a kde byla zahájena palba z chodu.

6. Kdy a jaká hlášení o náletech a jejich následcích byla odeslána staršímu náčelníkovi.

7. Kdy a jaké rozkazy k odstranění následků náletu byly vydány veliteli a štáby útvarů.

Rozhodčí (pomocníci) u velitelů praporů a rot

1. Kdy pozorovatelé (hlásky) zjistili nálet a jaká byla jejich další činnost.

2. Jaká byla činnost jednotek při náletu.

3. Jaké rozkazy vydali velitelé před vzdušným náletem, během vzdušného náletu a po jeho ukončení.

4. Kdy zaujaly jednotky palebná postavení, kdy zahájily palbu, po případě palbu z chodu.

5. Jaká byla činnost jednotek před nálety, v jejich průběhu a po nich.

Příprava zkušebních skupin

Důležitou částí přípravy zkušebního cvičení je organizace a příprava zkušebních skupin důstojníků nebo jednotlivců k sledování zkušebních úkolů (otázek). K zjišťování jednotlivých méně důležitých úseků činnosti jednotek je možno zkušebním skupinám nebo zkušebním důstojníkům přidělit pomocníky (poddůstojníky nebo vojáky). Není výhodné využívat ke zkušební činnosti příslušníků rozhodčí služby, protože by tím utrpělo řízení a průběh cvičení. V některých zkušebních úkolech je však vhodné využít rozhodčího aparátu; je pak třeba připravit rozhodčí materiál (teorii zkušebního úkolu, kontrolní otázky). Dále je třeba uvážit úkoly, které rozhodčím budou dány, aby nebyla ztěžována jejich hlavní činnost, to je provádění rozhodčí služby. Je též možno z hlášení a hodnocení rozhodčích čerpat pro vyhodnocení. V takovém případě je třeba rozhodčí předem usměrnit.

Při organizování studijních skupin se nesmí zapomenout na jejich účelné zabezpečení pojitky a dopravními terénními prostředky.

Každá zkušební skupina (důstojník) seznámí se s teorií zkušebních úkolů (otázek), které má přezkušovat. Kromě toho jednotlivým členům skupiny a pomocníkům rozdělí vedoucí skupiny kontrolní otázky. Příslušníci skupin (kromě pomocníků) se účastní instruktáží rozhodčích cvičení na mapě a v terénu. Dále s nimi provede náčelník zkušebního oddělení ředitelství cvičení ještě instruktáž před zahájením cvičení. Účelem této instruktáže je ujasnit si všechny otázky praktického provádění zkušebního úkolu (otázky). Vedoucí skupiny provede instruktáž s pomocníky. Skupiny a jejich jednotliví příslušníci si pro svou práci při cvičení vypracují přesný plán své činnosti, který je v souladu s plánem provedení cvičení a s teorií zkušebních úkolů (kontrolních otázek).

IV. Sledování zkušebního cvičení

Jakmile byly všechny přípravy zkušebního cvičení skončeny, zajmou příslušníci zkušebních skupin ještě před zahájením cvičení svá stanoviště. Na svých stanovištích sledují při cvičení činnost velitelů, štábů a jednotek (po případě funkci nově zavedené výzbroje nebo bojové techniky), a to podle zkušebních úkolů (otázek), které jim bylo uloženo přezkoušet. Zaznamenávají přesně a podrobně odpovědi na kontrolní otázky a dále i jinou činnost cvičících nebo situace a okolnosti, které souvisí se zkušebním úkolem nebo mají vliv na jeho praktické provádění nebo jeho provádění lépe objasňují. Dále zjišťují, zhodnocují a zaznamenávají příslušníci zkušebních skupin rozdíly mezi praktickou činností cvičících a theoreticky předpokládanou činností, nedostatky cvičících v činnosti podle zkušebního úkolu a jejich příčiny. Při této práci přihlížejí neustále k teorii zkušebního úkolu. Zvláště je důležité zaznamenávat veškeré časové údaje v činnosti velitelů, štábů a jednotek a příčiny rozdílů a nedostatků.

Zkušební skupina nebo jednotlivci provádějící přezkušování nemohou zpravidla přezkušovat současně více než jeden úkol (otázku); jinak by tím mohla být ohrožena úplnost a jakost sledování a přezkušování a nebylo by dosaženo cíle zkušebního cvičení.

Poznatky získávané skupinou v průběhu cvičení musí být pravdivé a musí vyčerpat veškerou tematiku úkolu. Příslušníci skupiny se musí snažit hluboce proniknout do celé podstaty přezkušovaného úkolu. Jinak tehdy budou mít poznatky cenu a přispějí ke zdaru vyhodnocovací práce.

Činnost jednotlivých skupin nebo jednotlivců je kontrolována příslušníky zkušebního oddělení ředitelství cvičení. Účelem kontroly je usměrňovat postup a odstraňovat chyby v práci skupiny nebo jednotlivců.

V. Zhodnocení poznatků ze zkušebního cvičení a jejich využití

Získané odpovědi na kontrolní otázky, ostatní záznamy a zprávy skupin se shromažďují v určitých údobích, zpravidla po ukončení práce na zkušebním úkolu (otázce) na zkušebním oddělení ředitelství cvičení. Tam se zprávy zhodnotí, po případě se vyžadují od skupin ještě upřesňující doplnění některých údajů potřebných k správnému a úplnému vyhodnocení.

Vlastní celkové zhodnocování zpráv skupin nebo jednotlivců se zpravidla provádí až po skončeném cvičení, a to buď skupinou, která úkol v průběhu cvičení přezkušovala, nebo těmi orgány, které zpracovaly teorii zkušebního úkolu. Nejvýhodnější ovšem je, může-li všechny tři úkony na zkušebním úkolu, to je zpracování jeho teorie, jeho přezkušování v průběhu cvičení a jeho zhodnocení provádět jedna a táž skupina nebo jednotlivec.

V každém případě zhodnocování zpráv a poznatků ze zkušebního cvičení je jedním z nejdůležitějších úkonů a musí být prováděno důstojníky, kteří mají všestranné znalosti a zkušenosti o zkušebních úkolech, bystrý postřeh a úsudek.

Zhodnocování záleží tedy ve srovnání teorie a praxe zkušebního úkolu. Podstata srovnávání tkví v tom, že se u zkušebních úkolů (otázek) zjišťují rozdíly mezi teorií a praxí. Není-li žádných rozdílů, plyne z toho závěr, že praxe potvrzuje teorii. Jsou-li rozdíly, pátrá se po jejich příčinách. V tomto případě příčiny nedostatku mohou být v nesprávné teorii, praxi nebo v obojím.

Je potom dalším úkolem orgánu provádějícího zhodnocování, aby hlubokým rozbořením nedostatků v teorii a praxi odhalil jejich základní příčiny. Závěr o zkušebním úkolu (otázce) pak je sestaven z údajů o shodě teorie s praxí a o základních příčinách nedostatků zkušebního úkolu v teorii a v praxi.

Na základě závěru z vyhodnocení zkušebních úkolů (otázek) se sestavují návrhy na opatření, která směřují k úpravě teorie nebo praxe. Úprava teorie může záležet v stanovení nových taktických norem a pouček, ve změnách v ustanovení řádů a předpisů, ve změnách organizace, v názorech na vývoj výzbroje a bojové techniky a p.

Návrhy na opatření v praktickém provádění zkušebního úkolu (otázky) jsou zaměřeny zpravidla na odstranění příčin zjištěných nedostatků a směřují k úpravám v provádění bojové a politické přípravy, velitelské přípravy, k úpravám organizačním, k úpravám výzbroje a bojové techniky, k úpravám v materiálním a technickém zabezpečení armády a p.

Při zjišťování příčin nedostatků je nutno dát pozor na to, zda příčiny mají ráz místní nebo všeobecný.

Není-li možno stanovit jasné závěry ze zkušebního úkolu nebo odhalit pravé příčiny nedostatků, je nutno úkol přezkoušet na některém dalším cvičení, při čemž je třeba hlouběji propracovat teorii úkolu a v praxi se hlavně zaměřit na odhalení nejasností z předešlého cvičení.

Zvláště pak je třeba ještě v několika dalších cvičeních prověřit ty důležité úkoly, které měly vliv na změnu taktických norem a pouček, jakož i na ustanovení řádů a předpisů.

O výsledku zhodnocení zkušebního cvičení se sepiše krátká výstižná zpráva, v níž se uvedou: thema, zkušební cíle, úkoly (otázky), organizace zkušební činnosti, doba provedení, prostor a podmínky, za kterých bylo cvičení provedeno. Poznatky o shodě nebo rozdílech mezi teorií a praxí, o nedostacích a jejich příčinách, dále se uvedou závěry o tom, které poznatky mají být zevšeobecněny, které poznatky přinesly nové zkušenosti a jak jich má být využito (změna organizace, zavedení nové techniky, usměrnění dalšího výcviku a p.) a konečně, které poznatky nebo otázky nebyly plně ověřeny a jak je nutné je znovu prověřit.

VI. Závěr

Z uvedených poznámek k metodě přípravy a zhodnocení zkušebních cvičení vyplývá nejen důležitost a význam zkušebních cvičení, ale i odpovědnost za řádnou přípravu těchto cvičení tak, aby bylo dosaženo správných závěrů a nalezena nová opatření a formy práce, které by

skutečně měly významný podíl na zvýšení bojeschopnosti armády a byly tak úměrné nákladům, s kterými je provádění takového cvičení proti jiným cvičením spojeno. Proto je třeba jako zkušební úkoly určovat důležité otázky, z nichž mají vojska skutečně prospěch. Snahou zkušební činnosti musí být nalézat řešení nová, smělá, která revolučním způsobem umožňují zlepšit dosavadní stav zkušebních úkolů. Jen tak práce vynaložená na splnění těchto úkolů nebude marná a přinese užitek.